

business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-5_0-pages-178_183.pdf

8. Іщенко О. І. Вдосконалення регіонального розвитку агропромислового виробництва. Київ : Нора-прінт, 2001. 252 с.

REFERENCES

Dudar, T. H., and Dudar, V. T. *Formuvannia rynku konkurentospromozhnoi ahropromyshlovoi produktsii: teoriia, metodyka, perspektyvy* [Market Formation of Competitive Agri-food Products: Theory, Methodology, Prospects]. Ternopil, 2009.

Holovachova, O. S. "Problemy ta perspektyvy rozvytku infrastruktury ahrarynnoho rynku Ukrainy" [Problems and Prospects of Development of Infrastructure of the Agrarian Market in Ukraine]. *Biznes Inform*. 2013. http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-5_0-pages-178_183.pdf

Ishchenko, O. I. *Vdoskonalennia rehionalnoho rozvytku ahropromyshlovoho vyrobnytstva* [Improving the Regional

Development of Agro-industrial Production]. Kyiv: Nora-print, 2001.

"Krainy za tovarnoiu strukturoiu zovnishnyoi torhivli" [Countries by Commodity Structure of Foreign Trade]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/kr_tstr/arh_kr_2019.htm

[Legal Act of Ukraine] (1991). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

Ministerstvo ahrarynoi polityky i prodovolstva. <http://minagro.gov.ua/>

"TOP-10 eksporterov zernovykh Ukrainy 2018" [TOP-10 Grain Exporters of Ukraine 2018]. <https://latifundist.com/rating/top-10-eksporterov-zernovykh-ukrainy-2018>

"Tovarna struktura zovnishnyoi torhivli" [Commodity Structure of Foreign Trade]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt0420_u.htm

УДК 631.17.001.76:339.92

JEL: O13; Q16; Q18

ДЕРЖАВНІ ОРІЄНТИРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОВАЙДЕРІВ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

©2020 КОВАЛЬОВА О. В.

УДК 631.17.001.76:339.92

JEL: O13; Q16; Q18

Ковальова О. В. Державні орієнтири реалізації інноваційних провайдерів структурної політики аграрного сектора економіки України

В умовах сучасного надзвичайно динамічного світу та кардинального відставання національної економіки від світових стандартів вирішити завдання координації процесу створення ефективних, конкурентоспроможних суб'єктів господарювання у виробничій і обслуговуючій сферах сільського господарства за державної підтримки можна лише за наявності швидкоплинних якісних змін та інноваційно-технологічного стрибка. Рівень продуктивності праці, який демонструють галузі економіки України, не відповідає потребам реалізації концепції сталого розвитку, що позначається на загальних показниках, результатах соціально-економічного забезпечення. Пріоритетом структурної політики повинно стати стимулювання економічного зростання разом із оптимальним задоволенням соціальних потреб, вирішенням інфраструктурних проблем у виробничій і невиробничій сферах розвитку сільських територій. Відправною точкою, драйвером у досягненні цієї мети структурної політики вважаємо активізацію чинників науково-технічного прогресу через інвестиційно-інноваційні складові переходу від сировинної до інноваційної моделі розвитку аграрного сектора та забезпечення функціонування сфер економічної зайнятості. Державі потрібно якісно стимулювати структурні зміни в господарському механізмі на всіх рівнях, а суб'єктів ринку зацікавити у підвищенні ефективності на засадах сталого розвитку та активного використання передових інновацій.

Ключові слова: державні механізми, інноваційні провайдери, реалізація стратегії, аграрна політика, трансформація аграрного сектора, інвестиційні потоки.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-6-159-166>

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 16.

Ковальова Олена Вікторівна – доктор економічних наук, старший науковий співробітник Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» НААН України (вул. Героїв Оборони, 10, Київ, 03680, Україна)

E-mail: Kovalova.o.v.@gmail.com

УДК 631.17.001.76:339.92

JEL: O13; Q16; Q18

Ковалева Е. В. Государственные ориентиры реализации инновационных провайдеров структурной политики аграрного сектора экономики Украины

В условиях современного чрезвычайно динамического мира и кардинального отставания национальной экономики от мировых стандартов решить задачу координации процесса создания эффективных, конкурентоспособных субъектов хозяйствования в производственной и обслуживающей сферах сельского хозяйства при государственной поддержке можно лишь при наличии быстротечных качественных изменений и инновационно-технологического прыжка. Уровень производительности труда, который демонстрируют отрасли экономики Украины, не отвечает нуждам реализации концепции постоянного развития, что сказывается на общих показателях, результатах социально-экономического обеспе-

чення. Приоритетом структурної політики должно стать стимулювання економічного росту вместе с оптимальним удовлетворением соціальних нужд, рішенням інфраструктурних проблем в производственной и непродуцентной сферах розвитку сільських територій. Отправной точкой, драйвером в достижении этой цели структурной политики считаем активизацию факторов научно-технічного прогресса с помощью инвестиционно-инновационных составляющих перехода от сырьевой к инновационной модели развития аграрного сектора и обеспечения функционирования сфер экономической занятости. Государству нужно качественно стимулировать структурные изменения в хозяйственном механизме на всех уровнях, а субъектов рынка заинтересовать в повышении эффективности на началах постоянного развития и активного использования передовых инноваций.

Ключевые слова: государственные механизмы, инновационные провайдеры, реализация стратегии, аграрная политика, трансформация аграрного сектора, инвестиционные потоки.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 16.

Ковалева Елена Викторовна – доктор економічних наук, старший научный сотрудник Национального научного центра «Институт аграрной экономики» НААН Украины (ул. Героев Оборона, 10, Киев, 03680, Украина)

E-mail: Kovalova.o.v.@gmail.com

UDC 631.17.001.76:339.92

JEL: O13; Q16; Q18

Kovalova O. V. State Benchmarks for the Implementation of Innovative Providers of the Structural Policy of the Agrarian Sector of the Ukrainian Economy

In the conditions of the modern extremely dynamic world and cardinal lag of national economy from world standards, it is possible to solve the task of coordination of the process of creation of the efficient, competitive economic entities both in productive and servicing spheres of agriculture, given the State support, only under condition of short-term qualitative changes and an innovation-technological jump. The level of labor productivity demonstrated by the sectors of the Ukrainian economy does not meet the needs of the implementation of the conception of sustainable development, which affects the overall indicators, the consequences of socio-economic security. The priority of structural policy should be to stimulate economic growth together with the optimal satisfaction of social needs, the solution of infrastructural problems in the productive and non-productive spheres of rural development. The starting point, the driver in achieving this goal of structural policy is considered the activation of factors of scientific and technological progress through investment and innovation components of the transition from raw materials to innovation model of agrarian sector development and ensuring the functioning of economic employment. The State needs to qualitatively stimulate structural changes in the economic mechanism at all levels, and market participants should be interested in increasing efficiency on the basis of sustainable development and active use of advanced innovations.

Keywords: the State mechanisms, innovation providers, strategy implementation, agrarian policy, transformation of the agrarian sector, investment flows.

Fig.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 16.

Kovalova Olena V. – D. Sc. (Economics), Senior Research Fellow of the National Scientific Center «Institute of Agrarian Economics» of NAAS of Ukraine (10 Heroiv

Oborony Str., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: Kovalova.o.v.@gmail.com

На державному рівні щодо аграрного сектора економіки потрібно здійснювати конструктивну структурну політику стимулювання розвитку підприємництва, що можна забезпечити на засадах ефективного державного управління. Координацію процесу створення ефективних, конкурентоспроможних суб'єктів господарювання у виробничій і обслуговуючій сферах сільського господарства, за державної підтримки, на сучасному етапі вважаємо стратегічним завданням структурної політики. Тут також слід виділити необхідність формування підприємницької інфраструктури як сполучної ланки між виробником і споживачем, що загалом вписується в цілий ряд державних програм. Транзитивність, непостійність галузевої вертикалі управління повсякчас призводила до того, що одна програма змінювалася іншою, і жодна з них не виконувалася через те, що зазвичай на заваді ставав брак фінансування.

В умовах сучасного надзвичайно динамічного світу та кардинального відставання національної економіки від світових стандартів вирішити таке завдання можна лише за умови швидких якісних змін та інноваційно-технологічного стрибка.

Секторальна структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності в Україні змі-

нюється відповідно до динаміки структурних трансформацій, а також залежно від кон'юнктури світового ринку. Україна втратила значну частину промислового потенціалу, тому бізнес інвестиційно переорієнтувався на інші сектори, зокрема сільське господарство, хоча переважно інвестиції пішли в експортні види рослинницької продукції та види діяльності зі швидким оборотом капіталу.

Як стверджують чимало відомих вітчизняних науковців [1–13], і ми з ними цілком погоджуємося, – за технологічною структурою та рівнем інноваційності ситуація змінюється дуже повільно, адже в Україні переважає третій технологічний уклад (виробництво будівельних матеріалів, чорна металургія, суднобудування, оброблення металу, легка, деревообробна, целюлозно-паперова промисловість), п'ятий і шостий уклади мають мізерну частку, дещо краще розвивається четвертий технологічний уклад. Відомі вчені-аграрники Балян А. В., Саблук П. Т., Гришова І. Ю., Ніколюк О. В., Шабатура Т. С. та інші [8–16] наголошують на тому, що структурні трансформації у вітчизняному сільському господарстві загалом відбуваються відповідно до впливу зовнішніх чинників модернізації галузі, бо цьому сприяє невиправдано висока залежність галузі від зовнішньої кон'юнктури ринку.

Мета статті – дослідити та узагальнити державні орієнтири реалізації інноваційних провайдерів трансформації структурної політики аграрного сектора національної економіки України.

З урахуванням економічної готовності господарств населення, потреби розвитку тваринництва та галузей з тривалим циклом виробництва на першому етапі цільовим сегментом господарств населення, що потребує стимулювання до переведення в організовані форми, є перша група.

За умови припущення, що перша група господарств населення є товароорієнтованою при використанні механізмів підтримки, задіяних у чинному законодавстві (а це податкові пільги та виплати новоствореним (zareєстрованим) сільськогосподарським суб'єктам господарювання вкупі з виплатами галузевого характеру), а також з урахуванням ефекту певної затримки участі господарств населення в заходах підтримки, то можна розрахунково орієнтуватися на їх легалізацію та переведення обсягів виробництва 14,7% чисельності домогосподарств у організовані форми, що в сукупності дасть зростання їх частки до 11%.

Даний висновок емпірично підтверджується даними соціологічного опитування «Оцінка інструментів державної підтримки сільськогосподарських виробників», FAO TCP / UKR / 3601 «Технічна допомога Міністерству аграрної політики та продовольства України у політиці підтримки сільського господарства, експорті продукції садівництва та консолідації земель», яке встановило, що, по-перше, зареєструвало діяльність 4,3% господарств населення; «скоріше готові» – 19,5%; не готові – 37,2%, «скоріше не готові» – 23,1% [1; 8]. Такі дані зіставні з пропорціями закону нормального розподілу.

Якщо результати дослідження екстраполювати на кількість господарств населення, то отримаємо дані, що готові та потенційно готові зареєструватися понад 1 млн домогосподарств, при тому, що цільова кількість у першій групі складає трохи більше 650 тис. потенційних офіційно зареєстрованих суб'єктів господарювання.

Отже, виваженим стратегічним орієнтиром можна вважати зростання частки виробництва продукції сільського господарства в організованому секторі (включаючи фермерські господарства сімейного типу) орієнтовно на 11% шляхом стимулювання переходу в організовані форми виробництва господарств населення товарного типу.

Наступне пріоритетне структурне співвідношення до 2026 р., з урахуванням базових умов 2016–2018 рр., пропонується, з огляду на дослідження, на основі бачення світової економіки та ролі України в ній, викладеному в спільній праці ОЕСР і FAO з національними експертами, базованій на системі моделювання AGLINK-COSIMO [7], що є основою забезпечення узгодженості прогнозів. У роботі узагальнено

структурну зміну пропорції експорту сільськогосподарської, продуктами переробки та готових харчових продуктів до 2026 р. до 40 : 40 : 20%, визначених з урахуванням прогнозних тенденцій розвитку світового ринку продовольства OECD-FAO, Світового банку та USDA, очікуваного попиту на продукцію українського виробництва, потенційних можливостей виробництва. У даному структурному співвідношенні товарне наповнення прогнозовано розподілиться таким чином: співвідношення сировини, переробленої та готової продукції в структурі експорту продукції АПК становить 52,7 : 34,0 : 13,3% відповідно у 2016 р. порівняно зі співвідношенням 40 : 32,5 : 27,5% у 2010 р. [7].

Другим структурним орієнтиром, з огляду на тиск світового ринку на галузь скотарства в Україні, а також тиск складної епізоотичної ситуації на ринок свинарства в Україні, є зупинення тенденцій падіння показників виробництва продукції тваринництва галузей з тривалим циклом виробництва (скотарства та свинарства). До заходів щодо реалізації даного орієнтиру необхідно включити підтримку харчової та переробної промисловості разом зі стимулюванням експорту.

Можливості зовнішнього ринку підтримуються потенціалом розвитку національного аграрного сектора, що підтверджуються зустрічними розрахунками трендів розвитку за ключовими галузями (м'ясна, молочна продукція та зернові) та встановленням ступеня взаємозв'язку між трендами внутрішнього та зовнішнього ринку. Правомірність даної гіпотези підтверджується високими значеннями величини достовірності нашої апроксимації. Як статистичний апарат прогнозування будемо використовувати модель лінійної регресії (табл. 1). Можна стверджувати про схожість трендів розвитку за основними ключовими культурами та продуктами, представленими у світовому прогнозі, та можливостями України. Попри розбіжності в числовому вираженні прогнозів наше дослідження доводить однаковість трендів розвитку.

Разом із тим, за групою молочних товарів можна зробити висновок про втрату можливостей експортного потенціалу при збереженні чинних тенденцій, що ставить метою аграрної політики стабілізацію поголів'я ВРХ (рис. 1).

На основі гіпотези досягнення визначених структурних орієнтирів розраховано орієнтовні прогнози, похідні від балансових даних, показники коефіцієнта імпортозалежності IDR (*import dependency ratio*) та коефіцієнта самозабезпеченості SSR (*self-sufficiency ratio*) за окремими видами сільськогосподарської та харчової продукції в Україні (табл. 2).

За умови реалізації даних стратегічних орієнтирів показники продовольчої безпеки в частині фізичної доступності харчових продуктів та раціональної структури харчування покращаться за раху-

Таблиця 1

Статистичні моделі, що застосовуються для прогнозування обсягів виробництва молочної та м'ясної продукції, зернових культур в Україні

Вид продукції	Рівняння моделі	R ²	Прогнозне значення у 2028 р., тис. т
Молоко	$y = -0,0098x + 18469$	0,6976	8902
Зерно	$y = 0,0635x - 70254$	0,854	85057
М'ясо	$y = 0,0072x + 155,08$	0,6796	2646

Джерело: розраховано автором з використанням математичного апарату Excel на основі даних Держкомстату та прогнозів OECD-FAO.

Таблиця 2

Прогнозні показники структурних зрушень в частині балансів попиту і пропозиції окремих видів харчових продуктів (2026 р.)

Вид продукції	SSR	IDR	Експорт/виробництво, %
Зернові та зернобобові культури	2,77	0,01	64,2
Пшениця	2,93	0,00	65,9
Кукурудза	2,98	0,00	66,5
Рослинні олії	11,54	0,41	94,8
Цукор (включаючи основні цукромістки продукти без какао)	1,44	0,00	30,7
М'ясо та м'ясні продукти	1,12	0,07	16,8
Молоко та молочні продукти (без промислової продукції)	1,05	0,02	6,9

Джерело: розраховано автором на основі даних: Держстат, OECD-FAO, USDA, EBRD Grain S&D Balance, EBRD Meat S&D Balance, EBRD Milk S&D Balance, за методологією розрахунку IDR та SSR – Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО).

нок зростання споживання на одну особу м'яса та м'ясопродуктів, молока та молокопродуктів, навіть за умови формування експортоорієнтованої моделі структурної політики.

Реалізація стратегічних орієнтирів в галузевому вимірі передбачає заходи із:

- ✦ підтримки в організованому секторі ланцюгів «виробництво – переробка – реалізація» галузей з тривалим циклом виробництва, зокрема скотарства та свинарства, садівництва, а також переробки в малих суб'єктах господарювання, зокрема фермерських господарствах і кооперативах, шляхом розвитку інструментів забезпечення доступними фінансовими ресурсами, страхування, гарантування кредитів, дотацій та компенсацій витрат;
- ✦ довгострокової прогнозованості умов законодавства з питань напрямів розвитку аграрного сектора та умов доступу до державної підтримки; включення підприємств харчової та переробної промисловості до переліку суб'єктів – одержувачів державної підтримки для модернізації основних засобів та приведення їх у відповідність до природоохоронних вимог;
- ✦ інформаційної підтримки та дорадчого забезпечення виробників знаннями про ризики та способи адаптації сільського господарства до змін клімату, організаційне сприяння розвит-

ку експорту та реалізації на внутрішньому ринку; підтримки розвитку органічного виробництва та вхідних ресурсів для нього, нішевих культур.

Актуальність цілого ряду проблем у здійсненні структурної політики та формуванні її результативності в аграрному секторі економіки України зумовлена частими змінами в організаційно-економічному забезпеченні регулювання. Галузь потребує національно адаптованих механізмів трансформації, зокрема на шляху до формування перспективної конкурентоспроможності та передумов сталого розвитку. Тому беззаперечним є факт того, що потрібно завершити започатковані реформи, законодавчо впорядкувати систему державного регулювання з пріоритетом на сталий, конкурентоспроможний розвиток аграрного сектора. Бо поки що зроблено далеко не все, і «структурна перебудова економіки України ... повинна стати одним із основних засобів усунення накопичених деформацій в попередньому розвитку, подолання структурної кризи, притаманній адміністративно-централізованій економіці» [12]. Це твердження, представлене в науковому середовищі, є актуальним і нині, бо зокрема в аграрному секторі фактор минулого, регіональне адміністрування значною мірою присутні, навіть із задіянням методів командно-адміністративного примусу.

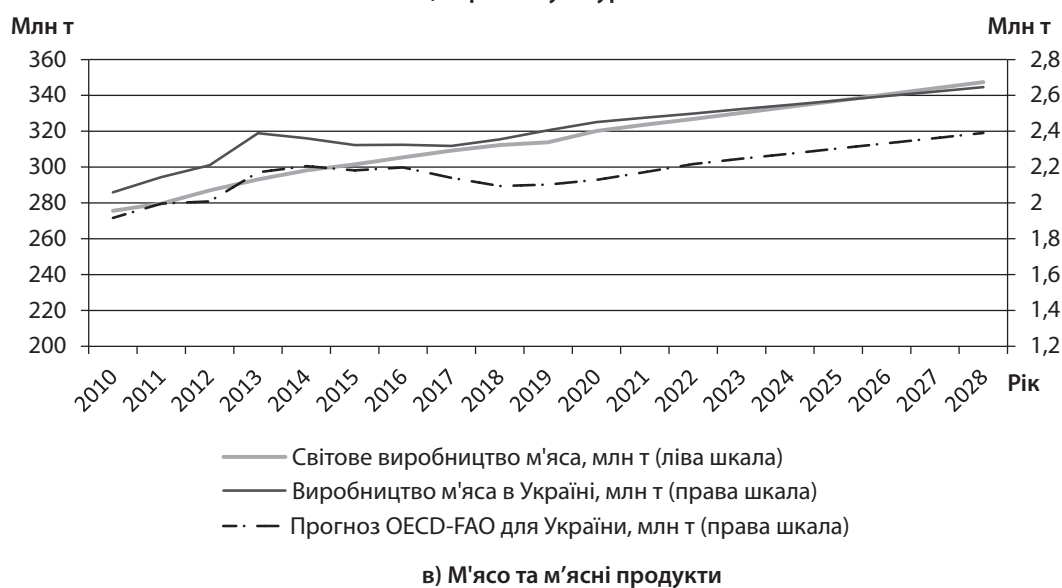
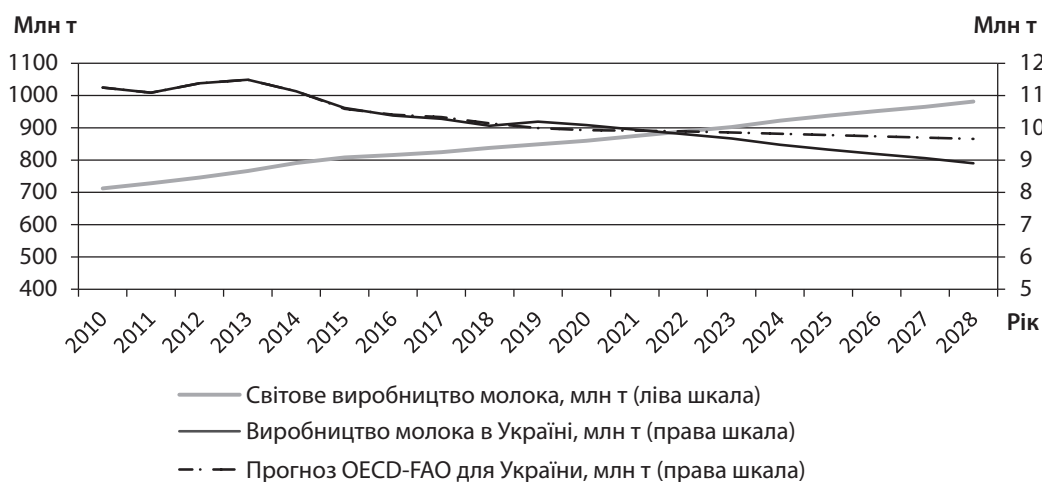

Рис. 1. Порівняння результатів моделювання за лінійними трендами та прогнозу ОЕСР-ФАО

Джерело: авторська розробка.

Структурна політика держави може впливати на зазначені фактори, змінювати їхнє значення для забезпечення результатів функціонування галузі. Наприклад, регуляторні рішення з підтримки будівництва житла на селі сприятимуть залученню в сільське господарство висококваліфікованої робочої сили. Тим самим відбуватимуться реструктуризаційні зміни в якостях і кількості трудових ресурсів, їх галузевому перерозподілі.

Також вважаємо, що успішна реалізація визначеної державою структурної політики щодо забезпечення якісних соціально-економічних перетворень можлива лише при умові системного стимулювання інноваційного розвитку, а в стратегічному вимірі – запровадження інноваційної моделі функціонування галузі. Інноваційний тип розвитку аграрного сектора економіки України має бути основним орієнтиром у розробці та запровадженні заходів галузевої структурної політики, що, своєю чергою, є ключем до забезпечення зростання конкурентоспроможності [6].

Пріоритетним завданням, вирішення якого забезпечить капіталізоване зростання в аграрному секторі економіки України, вважаємо системне здійснення політики стимулювання зміни структури всього агропродовольчого комплексу. За основний напрям реструктуризації галузі в структурній політиці слід обрати системну підтримку галузей, які потребують значних капітальних вкладень на довгострокову перспективу та перспективні в нарошуванні обсягів додаткової вартості. Тим самим реальною стає можливість відходу від сировинної, виключно експортоорієнтованої моделі розвитку.

Орієнтовно пріоритетними точками зростання аграрного сектора повинні стати галузі, розвиток яких передбачає високий рівень спеціалізації виробництва та мінімальну ситуативну залежність від кон'юнктури зовнішнього ринку. Великий нереалізований потенціал зростання, зокрема за ємністю внутрішнього ринку, мають переважно галузі тваринництва, а також окремі галузі рослинництва, наприклад садівництво. У цих галузях є перспективна інвестиційно-інноваційна привабливість і величезний нереалізований потенціал продуктивності.

Стратегічно перспективними точками зростання аграрного сектора економіки вважаємо інноваційні провайдери галузі, розвиток фермерства, сільськогосподарської кооперації. Підтримка розвитку фермерства та кооперації необхідна для урізноманітнення підприємницького середовища. Фермери спроможні стати провідниками сталого сільського розвитку, сприяти системному підвищенню загального добробуту села, формуванню середнього класу. Завдяки підтримці розвитку кооперації відбуватиметься консолідація потенціалу малих виробників для забезпечення їх сприйнятливості до інновацій на шляху до сталого розвитку агросектора. Це, знову ж

таки, – вагомий драйвер забезпечення присутності фермерів на найбільш доступних для них нішах ринку. Завдяки цьому відбуватиметься поступова зміна структури аграрного сектора в сегментації виробництва, товарній присутності на ринку.

Зміна структури виробництва в аграрному секторі, завдяки відповідній структурній політиці, є глобальним орієнтиром у розбудові якісно нової, конкурентоспроможної економіки з високим рівнем відтворювальної здатності.

Заходи галузевої структурної політики з формування інноваційної моделі, своєю чергою, мають бути функціонально спрямовані на активізацію процесу дифузії інновацій, інтенсифікацію інноваційного розвитку. Відповідне стимулювання інновацій – це важливий, пріоритетний напрям здійснення структурної політики, зокрема щодо формування сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату як умови структурного оновлення економіки галузі. Важливим є правильний, науково обґрунтований вибір пріоритетів структурної політики, які були б досяжним і в результаті забезпечили економічне зростання. Паралельно можуть бути запропоновані заходи з ресурсного забезпечення реалізації цих пріоритетів, а також механізмів інноваційно-інвестиційного стимулювання. Усе це має здійснюватися з урахуванням специфіки функціонування організаційно-економічного середовища ринку.

ВИСНОВКИ

В Україні структурна політика не має яскраво вираженого спрямування: економіка, зокрема аграрний сектор, усе ще перебувають на етапі трансформації до ринку, змінюється організаційна база регулювання тощо. У плані інноваційності важливим пріоритетом структурної політики в аграрному секторі економіки України вважаємо державне сприяння малому та середньому бізнесу, зокрема щодо впровадження низькозатратних, але високопродуктивних інноваційних технологій.

У рамках заходів структурної політики наша держава прагне вирішувати ті завдання та проблеми, які є актуальними на даному етапі. Аналогічно це відбувається стосовно аграрного сектора економіки. Наприклад, сьогодні в Україні застосовується змішаний підхід, який включає як компенсаторні заходи (післякризовий період), так і наздоганяючі (головним чином у системі технологічного переозброєння) та випереджаючі (активна експансія на глобальні сировинні ринки). Зазначимо, що в умовах жорсткої глобальної конкуренції, відсутності можливостей в Україні випередити високорозвинені країни, створивши кращі технології, важливо здійснювати ефективно заміщення разом із використанням передового досвіду з організації, управління, регулювання тощо. Це стрижнева ідея в реалізації структурної політи-

ки, яка дасть спроможність наблизитися до світових стандартів економічного розвитку та життя.

Отже, Україна володіє конкурентоспроможним потенціалом, ресурсними можливостями у формуванні та, головне, – підвищенні ефективності аграрного сектора, тому на їхнє використання потрібно орієнтувати структурну політику. Проте, на жаль, для швидкого економічного відновлення культивується сировинна модель, а не інноваційно-інтелектуалізована [7]. Це чітко видно на прикладі розвитку сільськогосподарського виробництва – експортується переважно сировина, хоча продукція в переробленому вигляді приносить більший фінансовий і навіть соціальний зиск.

Орієнтиром у формуванні цілепокладання в стратегічних документах на державному рівні мала б стати мета досягнення сімнадцяти Цілей Сталого Розвитку 2030. Але якщо положення перших двох актів визначені в законодавчому полі, то досягнення ЦСР 2030 має більше рекомендаційний характер. Разом із тим, їх соціальний, екологічний та економічний вимір для сільського господарства має прямий вплив на економічні показники. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальова О. В. Структурна політика та трансформації в аграрному секторі економіки : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2019. 316 с.
2. Ковальова О. В. Інноваційний інструментарій структурної політики управління розвитком аграрного сектору економіки. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2020. № 2. С. 99–108. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2020.02.11>
3. Gryshova I., Kyzym M., Khaustova V., Korneev V., Krakmarev H. Assessment of the Industrial Structure and Its Influence on Sustainable Economic Development and Quality of Life of the Population of Different World Countries. *Sustainability*. 2020. Vol. 12. Issue 5. DOI:10.3390/su12052072
4. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Шликова В. О., Крамарев Г. В., Пінчук А. О. Оцінки торгівлі доданою вартістю у світовій економіці. *Проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 19–29. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2018-4-19-29>
5. Хаустова В. Є., Крамарев Г. В., Ярошенко І. В. Теоретичні засади структурних зрушень в економіці. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 24–37. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-12_0-pages-24_37.pdf
6. Баян А. В. Регіональні особливості інвестиційної діяльності в сільському господарстві. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2014. № 84. Ч. 2. С. 207–213. URL: https://journal.udau.edu.ua/assets/files/84/eko/ukr/30_00000.pdf
7. Gryshova I., Shabatura T., Girdzijauskas S., Streimikiene D., Ciegis R., Griesiene I. The Paradox of Value and Eco-

- omic Bubbles: New Insights for Sustainable Economic Development. *Sustainability*. 2019. Vol. 11. Issue 24. DOI: <https://doi.org/10.3390/su11246888>
8. Мишак І. М. Проблеми і перспективи законодавчого забезпечення інноваційного розвитку в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 6. С. 34–43. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2018.06.05>
  9. Balian A., Gryshova I., Shabatura T., Diachenko A., Batrikova T. Comparative and Informative Characteristic of the Legal Regulation of the Blockchain and Cryptocurrency: State and Prospects. TEST. *Engineering & Management*. 2020. Vol. 83. P. 7109–7121. URL: <https://www.testmagazine.biz/index.php/testmagazine/article/view/4795/4001>
  10. Шабатура Т. С. Комплементарність механізмів реалізації економічного потенціалу агропродовольчих підприємств : монографія. Одеса : ТЕС, 2019. 388 с.
  11. Гнатєва Т. М., Лівінський А. І. Методологічне забезпечення виробничого потенціалу підприємств аграрного виробництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 25–31. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.25.
  12. Яців І. Б., Бобровник Д. О. Оцінка потенціалу використання бенчмаркінгу щодо підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2020. № 1. С. 106–118. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2020.01.11>
  13. Ніколюк О. В., Русан В. М., Лівінський А. І. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку пріоритетних галузей аграрного виробництва. *Фінансові дослідження*. 2017. № 1 (2). С. 180–185. URL: <https://fr.stu.cn.ua/tmp/pdf/78.pdf>
  14. Ніколюк О. В. Стратегічні орієнтири державної політики підтримки конкурентоспроможності малого бізнесу в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 114–120. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.1.114
  15. Концептуальні засади розвитку аграрної сфери та сільських територій України : монографія / за ред. М. О. Кизима. Харків : ФОРМ Літуркіна Л. М., 2020. 276 с.
  16. Полякова О. Ю., Хаустова В. Є., Леванда О. М. Аналіз тенденцій та особливостей розвитку сільських територій в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 229–250. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-229-250>

REFERENCES

- Balian, A. et al. "Comparative and Informative Characteristic of the Legal Regulation of the Blockchain and Cryptocurrency: State and Prospects". TEST. *Engineering & Management*. 2020. <https://www.testmagazine.biz/index.php/testmagazine/article/view/4795/4001>
- Balian, A. V. "Regionalni osoblyvosti investytsiinoi diialnosti v sil'skomu hospodarstvi" [Regional Features of Investment Activity in Agriculture]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskooho natsionalnoho universytetu sadivnytstva*. 2014. https://journal.udau.edu.ua/assets/files/84/eko/ukr/30_00000.pdf
- Gryshova, I. et al. "Assessment of the Industrial Structure and Its Influence on Sustainable Economic Develop-

- ment and Quality of Life of the Population of Different World Countries". *Sustainability*, vol. 12, no. 5 (2020). DOI:10.3390/su12052072
- Gryshova, I. et al. "The Paradox of Value and Economic Bubbles: New Insights for Sustainable Economic Development". *Sustainability*, vol. 11, no. 24 (2019). DOI: <https://doi.org/10.3390/su11246888>
- Hnatieva, T. M., and Livinskyi, A. I. "Metodolohichne zabezpechennia vyrobnychoho potentsialu pidpriemstv ahrarnoho vyrobnytstva" [Methodological Provider of Manufacturing Potential of Agricultural Production Enterprises]. *Investysii: praktyka ta dosvid*, no. 5 (2019): 25-31. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.25
- Khaustova, V. Ye., Kramarev, H. V., and Yaroshenko, I. V. "Teoretychni zasady strukturnykh zrushen v ekonomitsi" [The Theoretical Foundations of Structural Changes in Economy]. *Biznes Inform*. 2017. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-12_0-pages-24_37.pdf
- Kontseptualni zasady rozvytku ahrarnoi sfery ta silskykh terytorii Ukrainy* [Conceptual Bases of Development of Agrarian Sphere and Rural Territories of Ukraine]. Kharkiv: FOP Liburkina L. M., 2020.
- Kovalova, O. V. "Innovatsiinyi instrumentarii strukturnoi polityky upravlinnia rozvytkom ahrarnoho sektoru ekonomiky" [Innovative Tools for Structural Policy Management for Agricultural Sector Development]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 2 (2020): 99-108. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2020.02.11>
- Kovalova, O. V. *Strukturna polityka ta transformatsii v ahrarnomu sektori ekonomiky* [Structural Policy and Transformations in the Agricultural Sector of the Economy]. Kyiv: NNTs IAE, 2019.
- Kyzym, M. O. et al. "Otsinky torhivli dodanoi vartistiu u svitovii ekonomitsi" [Estimating Trade in Value Added in the World Economy]. *Problemy ekonomiky*, no. 4 (2018): 19-29. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2018-4-19-29>
- Myshchak, I. M. "Problemy i perspektyvy zakonodavchoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku v Ukraini" [Problems and Prospects of Legislative Support of Innovation Development in Ukraine]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 6 (2018): 34-43. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2018.06.05>
- Nikoliuk, O. V. "Stratehichni oriientyry derzhavnoi polityky pidtrymky konkurentospromozhnosti maloho biznesu v Ukraini" [Strategic Guidelines of State Policy to Support Small Business Competitiveness in Ukraine]. *Investysii: praktyka ta dosvid*, no. 1 (2020): 114-120. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.1.114
- Nikoliuk, O. V., Rusan, V. M., and Livinskyi, A. I. "Finansove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku priorytetnykh haluzei ahrarnoho vyrobnytstva" [Financial Support of Innovative Development of Priority Branches of Agricultural Production]. *Finansovi doslidzhennia*. 2017. <https://fr.stu.cn.ua/tmp/pdf/78.pdf>
- Poliakova, O. Yu., Khaustova, V. Ye., and Levanda, O. M. "Analiz tendentsii ta osoblyvostei rozvytku silskykh terytorii v Ukraini" [Analyzing the Problems and Tendencies in the Development of Rural Territories in Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 4 (2020): 229-250. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-229-250>
- Shabaturova, T. S. *Komplementarnist mekhanizmiv realizatsii ekonomichnoho potentsialu ahroprodovolchyykh pidpriemstv* [Complementarity of Mechanisms of Realization of Economic Potential of Agro-food Enterprises]. Odesa: TES, 2019.
- Yatsiv, I. B., and Bobrovnyk, D. O. "Otsinka potentsialu vykozystannia benchmarkinhu shchodo pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ahrarnykh pidpriemstv" [Assessment of the Potential of Benchmarking Use to Increase the Competitiveness of Agrarian Enterprises]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 1 (2020): 106-118. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2020.01.11>